

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

5. De etate quæ in singulis Beneficiarijs iure communi requiritur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

titio commodo careat, & intelligibilis fiat: nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi dignitatem. Sic ibi. Vnde si is, qui dignitatem a laico obtinuit, postea impetret eam a superiore, sine ulla dispensatione legitime irrita est impetratio. *Abb. in eo cap. 12.* At si Papa sciens et talem dignitatem conferat, tacite dispensasse videtur: & ideo rata est concessio. *Abbas ibidem.* Secus esset, si alius superior prater Papam contulerit: quia is dispensare non creditur nisi praxmiserit causae cognitionem, in qua dispensat. *Abbas ibidem.* *Joan. And. & alii in cap. fraternitati. de schisma.*

Si quaeras, An huiusmodi textus locum habeat in electione cuiusvis dignitatis? Hostien. censet solum habere locum, cum quis eligitur a laico ad dignitatem episcopalem. Innoc. dicit habere locum in electione cuiuslibet dignitatis. Hæc opinio, teste *Abbate* est communiter recepta. & vera.

Si iterum roges, An is qui consensit in sui electione contra huiusmodi textum possit promoveri ad Canonicatum, vel beneficium, quod non sit dignitas. Potest: quia hic textus solum efficit inhabilem ad quamlibet dignitatem, sic communiter omnes teste *Abbate* ibid.

Nunquid poterit promoveri ad beneficium habens curam animarum? Minime, quia tale beneficium æquiparatur dignitati. *e. dudum, de elect. sic Abbas antiquus, & Panor. ibidem.*

Quid dicendum, si laicus habeat ius eligendi? Respondeo, cum Abbate, si id iuris habeat privilegio Papæ, huiusmodi textus tunc locum non habet; at vero si habeat ius eligendi ex præscriptione, vel consuetudine etiam longissimi temporis, cuius memoria initium non det, tunc textus prædictus locum habet: quia non potest laicus consuetudine etiam diuturni temporis, de cuius initio memoria non extat, acquirere ius eligendi. *Joan. And. cap. 2. de præb. in 6. & Abbas in cap. quisquis de elect.*

Nunquid poterit Episcopus dispensare? *Glof. in eo cap. 12.* censet posse. At Philip. & Butrius dicunt non posse, quia huiusmodi constitutio est Concilii Generalis, in quo nequit Episcopus dispensare. Innocent. & Panormitan. affirmant posse: quoniam licet sit Concilii constitutio, at Concilium dixit, posse dispensari, & eo ipso intelligitur, dare potestatem dispensandi episcopo, nam alias frustra fecisset mentionem dispensationis, cum dubitari non posset, à Papa in hoc dispensari posse.

Vltimo in *Extravauganti. Execrabilis. de præb. Ioan. 22.* habetur. *Qui habens dignitatem, vel personatum, vel beneficium habens curam animarum, secundum simile receperit, possessionemque eius adeptus sit, ipso iure est primo priuatus: quod si illud non dimiserit eo modo qui ibi dicitur, utriusque amittit, & fit inhabilis ad quodlibet aliud beneficium.*

C A P. V.

De ætate, que in singulis beneficiariis iure communi requiritur.

Primo quaeritur, quomodo ætatis annum in Episcopis & cæteris superioribus Canones, & iura postulant? Respondeo, trigessimum annum ætatis expletum requirere. *cap. Episcopus distinct. 77. ex Concil. Agathen. & cap. cum in cunctis. de elect.* In quo Ecclesia Christiana, & Evangelica, aliqua ex parte veterem Iudæorum ecclesiam videtur imitata. Nimirum apud Hebræos erat in more positum, ut nullus ante trigessimum ætatis annum ad populum conaciones haberet, Doctores, Prophetæve munere, & officio functus. Vnde Ioannes Baptista à septennio, in solitudine viginti tribus annis: mox triginta vitæ annos agens, docere populum cepit, & ad baptismum, & pœnitentiam cohortari. Christus quoque Dominus triginta natus annos, se in munere, & officio magistri, & doctoris exercuit: cum antea in miro silentio vitam transegeret. Iustinianus in *Novell. 123.* ætatem 35. annorum in Episcopo requirit: sed id servatur, quod est in iure Canonico statutum.

Secundo quaeritur, quomodo ætatis annus in Abbatibus Decanis, Præpositis, Archiepiscopis, & cæteris beneficiariis dignitate præditis requiratur? Respondeo in omnibus beneficiariis habentibus dignitatem, cui est cura animarum imposita, requiri annum vigesimum quintum. *cap. Cum in cunctis. §. Inferiora, de electio. Concil. Trident. sess. 24. capit. 12.* Porro hic annus satis est, si sit inceptus, verba enim Concilii hæc sunt: *Nemo igitur deinceps ad dignitates quasvis quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi qui saltem 25. sue ætatis annum attigerit.* Et idem proflus, atque eisdem verbis dicitur in *cap. Cum in cunctis* citato.

Tertio quaeritur, Quomodo ætatis annum ius deposcat in personatibus, officiis, & dignitatibus quibus nulla cura animarum inest? Ante Conc. Trident. Innocentius, teste *Abbate* in *cap. Præterea, de atate, & qual. & ordine proficiendorum*, sensit, nullam esse certam ætatem iure decretam: & sufficere in his annum ætatis decimum quartum inceptum. Sed Archidiaconus, Ioan. And. Anchatanus, Geminianus, Francus *cap. 1. de atate, & qual. in 6.* & Panormitanus loco ante citato censent requiri quoque iure communi vigesimum quintum annum inchoatum. Nam in prædicto *cap. 1. & de atate qual. ordine.* Bonifacius VIII. sic ait: *Permittimus, ut Episcopi cum his, qui vigesimum annum compleverint, quoad dignitates & personatus, quibus animarum cura non imminet, valeant obtinere, possint, si aliud non obstat Canonicum impedimentum, libere dispensare.* Sic ille & *cap. In nouamus*, statutum est, ne Decanatus, vel Archidiaconatus adolecentibus conferatur. Adolescentia vero, ut *ibidem Glossa* annotauit, usque ad annum vigesimum quintum à decimo quarto exacto durat.

Cæterum Innocentus de iure tantum Canonico loquebatur ante Bonifacium Octauum, sancito: & *cap. In nouamus*, interpretabatur de Decanatu, & Archidiaconatu curam animarum habentibus. Porro quidquid sit de iure communi antiquo: Synodus Tridentina *sess. 24. cap. 12. de reformatione* ita statuit: *Ad cæteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici aliqui non idonei, & viginti duobus annis non minores adscendantur.* Sic ibi. Annus autem vigesimus secundus requiritur inceptus tantum, non expletus.

Quarta quaeritur, Quomodo ætas requiratur in beneficiariis Parochiam, vel curam animarum habentibus, quamvis dignitate non præditis? Respondeo, requiri annum vigesimum quintum inceptum, *cap. Cum in cunctis §. Inferiora, de elect.*

Præterea in Vicario perpetuo Parochialis Ecclesiæ necessaria est eadem ætas, ut dicitur in *Clem. 1. de officio Vicarii* his verbis. *Quia de Ecclesiæ curam animarum habentibus, de ipsarum Rectoribus promovendis ad sacerdotium, & de eorum atate à iure statuta noscuntur, in perpetuo Ecclesiarum Parochialium Vicariis, & assumptis ad eos volumus obseruari: vbi Glossa recte annotauit, dictum esse, in Vicariis perpetuis Ecclesiarum Parochialium, non autem simpliciter Ecclesiarum, quæ curam animarum habent. Item is, cui Parochialis Ecclesia commendatur, necesse est, ut ad vigesimum quintum annum peruenerit. *cap. Nemo deinceps, de elect. in sexto.* Nemo, inquit Gregorius X. Parochialem Ecclesiam alicui non consueto in atate legitima, & sacerdotio commendare presumat.*

Si quaeras, An totidem anni requirantur in eo, qui Parocho datur adiutor? Respondeo, nihil de hoc expressim iura sanxisse: sed ex ipso tamen iure communi colligitur, annum vigesimum quintum inchoatum in his adiutoribus requiri. Nam Parocho non datur adiutor nisi sacerdos, qui ipsum in Parochia regenda, & administranda iuuet.

Quinto quaeritur, Quomodo anni in iis requirantur, qui Canonicatus, vel Portiones habent in Ecclesiis cathedralibus? Respondeo, olim quidem Hostien. in *cap. super in ordinata. de præb. versic. sed horum aliud*, sensit in Canonicis Ecclesiæ cathedralis requiri annum decimum quartum inchoatum: huic sententiæ subscripsit *Abb. in cap. super in ordinata*

ordinata de præb. versic. sed horum aliud, sentit in Canonicis Ecclesie Cathedralis requiri annum decimum quartum inchoatum: huic sententia subscribit Abb. in c. super inordinata modo citato, & ante eum Archid. in cap. si eo tempore. de rescript. in sexto, & in cap. ex eo. de elect. in sexto, de his enim nihil omnino ius commune antiquum expressim præfinit. Et quia tales Canonici soleant Episcopos suo consilio, prudentia, & opera iuuare: multorum fete iuris Canonici Doctorum sententia, quam plerique sequuntur, ut ait Mandosius in regul. 18. Cancell. quatuordecim annorum esse debent: quod ea ætate solet aliqua iudicii maturitas adesse. At Glossa in capit. ex eodem. de elect. in sexto in verbo, in tua Ecclesia. & in cap. si eo tempore, de rescript. in sexto, in verbo, ætatem. sentit minorem quatuordecim annis posse iure communi esse Canonicum in Ecclesia Cathedrali, quod probat ex cap. ex eod. de elect. in sexto, ubi habetur, quendam in pupillari ætate constitutum esse Canonicum, sed ad electionem Episcopi suffragium non ferre propter pupillarem ætatem. sic etiam Rotæ in decis. 203. in nouis. Misit in reperiario. in verbo, minor 14. annis. Decius in l. femina. §. impubes. numero 6. ff. de regul. iur. Hanc sententiam communem esse testatur Francus in capit. si eo tempore, de rescript. in 6.

Verum, quidquid sit de iure communi antiquo: Tridentina Synodus sessione 24. cap. 12. de reformat. ita definit: Neminem etiam deinceps ad dignitatem, Canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui eo Ordine sacro, aut sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit: aut in tali ætate, aut intra tempus à iure, & ab hac sancta Synodo statutum, initiari valeat. Hæc ibi. Quo fit, ut in his Canonicis, quorum præbendæ sacerdotium requirunt, necessarius sit annus vigesimus quintus inceptus, aut certe ea ætas, ut ad annum vnum fieri presbyteri queant: in his vero, quorum præbendis est Diaconatus annexus, requiritur annus vigesimus tertius inchoatus: in quibus autem subdiaconatus annexitur, sufficit annus vigesimus secundus. Nam ad singulos hosce ordines hanc ætatem requirit ipsa Synodus Tridentina sessione 13. cap. 4. de reformat. Regula 18. Cancellaria postulat in Canonico Ecclesie Cathedralis, annum ætatis decimum quartum completum. At seruari debet, quod est in Concil. Trident. statutum, ut dixi. Sed quid dicendum, si in Ecclesia Cathedrali Canonici designati non fuerint, ut alii sint Presbyteri, alii Diaconi, alii Subdiaconi? Respondeo, saltem tunc Canonicum debere esse in ea ætate, ut Subdiaconus fieri queat, quia omnes Canonicatus Ecclesie Cathedralis habent annexum ordinem sacrum Sacerdotii, Diaconatus, vel Subdiaconatus: eo quod in Concil. Trident. sess. 23. c. 12. dicitur: In omnibus vero Ecclesiis Cathedralibus, Omnes Canonicatus, & portiones habeant annexum ordinem Presbyterii, Diaconatus, vel Subdiaconatus, & quod dictum est de obtinere volentibus Canonicatus, intelligi etiam debet in obtinere volentibus portiones, in dictis Ecclesiis Cathedralibus.

Sexto quaeritur, Quota ætate esse iure debeant ii, qui Canonicatus, aut portiones habent in Ecclesia Collegiata? Respondeo, neque Concil. Trident. neque ius commune expresse de his certam ætatem præfixisse, Et ideo ante Concil. prædictum alii senserunt, in his Canonicis requiri annum 14. alii vero tantum septennarium. Regula Cancellaria, 18. annum ætatis decimum completum postulat. At Synod. Trident. sess. 23. c. 6. generatim constituit sic: Nullus prima tonsura initiatus aut etiam in Minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum possit beneficium obtinere, quod Concilii decretum reuera cogruere videtur cum eo, quod iure antiquo communi in c. super inordinata, de præb. Greg. IX. statuerat, scribens Argentinensi Episcopo hunc in modum: Cum autem illi sint in Ecclesia idonei reputandi, qui seruire possunt, & volumus in ipsis Consultatione tua respondimus, quod pueri, & beneficiati, qui non possunt in eadem Ecclesia deservire, in eam non debent idonei reputari. Vbi quamuis Glossa intelligi appellatione puerorum putet eos, qui septem annos nondum habent: ve-

rius est tamen, quod tradit Panormitanus, puerorum appellatione accipi, qui à septennio elapso quatuordecim annis minores adhuc sunt: nam ante septennium, infantes vocantur: à septennio veto exacto usque ad decimum quartum annum, pueri proprie dicuntur, ut docet Glossa prope mo, verbo, Præf. in 6.

Sciendum est, in Canonico poenitentiariorum, qui iuxta Concil. Trident. sess. 24. c. 8. de reformat. in omnibus Cathedralibus Ecclesiis, ubi id commode fieri poterit vbiue præbendæ proxime vacaturæ, ab Episcopo debet institui, requiri annum quadragesimum inchoatum.

Septimo quaeritur, Quamnam ætas requiratur in ceteris omnibus beneficiariis simplicibus, & inferioribus? Olim duæ fuerunt opiniones: Vna fuit assertentium, annum decimum quartum requiri ex cap. In decorem, de utra. & qual. & cap. super inordinata, de præb. cap. de his, d. finit. 18. cap. In singulis, & cap. Quicumque d. ff. 77. Altera opinio fuit sufficere septennium inceptum, quod probat, quia olim beneficium Clerico dabatur, non enim ordinabatur Clericus sine aliquo titulo Ecclesie, cap. 1. dist. 70. & c. Cum scilicet Apostolam, de præb. At consuetudo Clericorum dari potest anno septimo, cap. ult. de tempor. ordinat. in 6. Abbas in c. super inordinata, de præb. num. 11. ita distinguit: Aut beneficiarius est Ecclesie, siue Capellæ per se à ceteris iunctæ præfectus, ita ut sit rector illius, & in hoc requiritur annus decimus quartus, ut insinuat in ipso cap. super inordinata: nam puer ante eam ætatem seipsum gubernare, ac regere commode nequit: quomodo igitur regeret Ecclesiam sibi commissam? Aut non est vlti certæ Ecclesie, aut Capellæ præfectus, sed vna cum aliis Clericis beneficiariis inferuit, & in hoc, inquit ille, sufficit septennium expletum. At enim Concil. Trident. sess. 23. c. 6. generatim in beneficiario decimum quartum annum, saltem inchoatum requirit, ac postulat. Et merito hoc statutum est: quia ante illam ætatem sapienter se regere nemo potest: sicut ante talem ætatem testari nequit, l. ult. C. de test. si minor. nec potest per se, vel per procuratorem agere, vel defendere causam spirituales. cap. Si annis, de iud. in 6. neque ad honores, & officia publica admitti l. 2. §. impubes. ff. de iure iurisdictionis. l. 2. §. Item impubes. ff. de reg. iur.

Octavo quaeritur simpliciter, An pueris tunc conscientia beneficii Ecclesiastica conferatur indulgentia Rom. Pont. Felin. in cap. Si quando, de rescript. ait: Si Papa beneficium infanti siue minori septennio conferret, inferiores non debent ipsi obedire. Caietan. in sim. verbo Ecclesiasticum beneficium, cap. 2. sic ait: Conferre autem em pueris Ecclesiastica beneficia, existantibus aliis adultis idoneis, non solum inexcusabile, sed inolerabile videtur, tum quia pueri sunt solum idonei in spe, adultis autem in re: tum quia officium diuinum deuote, & studiose persolvere nequeunt, cum nec humana officia valeant exercere nisi ut pueri, & tamen beneficiorum nullus excusatur ab officio diuino. Nec est verum, quod secundum iura Canonica, concedatur beneficium pueris: imo expresse hoc reprehenditur cap. Super inordinata, de præb. Et si alicubi sunt ordinati a aliquo præbendæ pro pueris: vnde illorum statuta, & ut pueri inuenias, quod non sunt beneficia Ecclesiastica, sed quedam provisiones ad sustentandos, & alendos pueros in seruitio Ecclesie. Vnde non tenentur tales ad officium diuinum, sed ad id, ad quod sunt quasi constituti. Hæc Caietanus, quæ ab eo dicta videntur contra Canonici iuris interpretes, quorum communis sententia fuit ante Concilium Tridentinum, in beneficiariis simplicibus, & inferioribus sufficere septennium. Vnde Abbas in dicto cap. Super inordinata, de præb. num. 18. docet in his latius esse ætatem septem annorum: nam in multis Ecclesiis sunt beneficia pro Clericis minoribus, qui Collegium non faciunt, sed tamen sunt simpliciter beneficiati. Et Glossa ibidem tradit, pueros, quibus beneficia cõfetti nequeunt, intelligi septem annis minores: nam post septennium, cum pueri minoribus ordinibus initiari queant, dolique sint capaces, cap. Pro pueris, de delictis pueris. Iuxta quoque beneficiorum compositos. In cap. ex eo. de electione in sexto, fit mentio de Canonico in pupillari ætate constituto, qui Ca-

nonicus dicitur, quamvis suffragium non ferat in electione propter infirmam ætatem. Et Canonicatum in Ecclesia collegiata haberi posse in decimo ætatis anno completo, regula 18. Cancellariæ tradit. Idem etiam docuerunt Hostiensis, & Archidiaconus, & Ioannes Andreas. Certe non est, quod Caietanus horum sententiam, tam facile reiciat. In primis pueri proprie in iure dicuntur ab exacto septennio usque ad decimum quartum annum: qui vero sunt in ætate septem annis minori, infantes nominantur. Si infanti, C. de iure deliberandi, ubi dicitur: Si infanti, id est, minori septem annis in potestate patris, vel aui, vel proavi constituto.

Deinde dubitandum non est, quin post Concilium Tridentinum, in quolibet beneficiario requiratur annus decimus quartus: id enim, ut supra annotavi, aperte dicitur sess. 23. c. 6. de reformat. Sed à iure communi antiquo alienum non erat, ut pueris à septennio elapso, ante decimum quartum annum beneficia simplicia, & minora conferrentur. Nam cap. De his, dist. 18. dicitur: De his quos voluntas parentum à primis infantia annis Clericatus officio mancipaverit, id statim observandum, ut mox detonsi, vel ministerio Lectorum traditi, in domo Ecclesiæ sub Episcopali praesentia à Proposito sibi debeant evadere.

Ubi Glossa, infantiam recte interpretatur pueritiam, à septennio usque ad decimum quartum annum. Et in c. in singulis ex Zozimo, c. in cap. Quocirque, ex Siricio, dist. 77. pueri ab infantia, id est, à septennio usque ad decimum quartum annum, minoribus ordinibus initiantur: sed qui ad minores ordines promoventur, idonei iudicantur ad præstanda, quæ sunt in Ecclesiâ officia minora; ac proinde apti quoque conferantur ad beneficia simplicia, quibus ministeria minora sunt annexa. Unde cap. Pueri, l. 7. c. decernitur: Ad sacros ordines pueri nulla ratione admittuntur. & cap. ex ratione, de atate, & qualitate, & ordine præficiendo. Alexander III. reprehendit Episcopum Cantuariensem, ne paruulis, hoc est, infra annum decimum quartum, Ecclesiâ tradat administrandas. Et cap. Super inordinata, de præben. pueri tanquam inepti ad inseruiendum in Ecclesiâ, excluduntur: quod quidem licet pro Caietano facere videatur, videtur tamen Pontifex intelligere Ecclesiâ, quæ regenda pueris conferuntur.

Quidquid sit de iure communi antiquo: dubium esse non potest, privilegio, siue indulgentia Romani Pontificis pueris à septennio usque ad decimum quartum annum, posse beneficia simplicia, & minora concedi, dum alii ad ultimum ætatis magis idonei desiderantur. Ratio huius est, quoniam hi Clerici in cæterorum maiorum cura, & potestate sunt, à quibus dirigitur, nec munia & ministeria, quæ in Ecclesiâ obeunt, eorum captum, & ætatem superant. Nec sunt inepti, dum Latine legere, & scribere norunt, ad divini officii pensum persolvendum.

Sed querat aliquis, An Romani Pontificis auctoritate & indulgentia possit beneficium infanti concedi? Oldrad. consil. 325. & 329. ait, posse. Certe negari non potest, id posse, cum in beneficiis plenam potestatem habeat summus Pontifex. cap. Proposuit, de concess. præben.

Sed dubitandum non est, has iuris relaxationes Ecclesiis multum obesse, & ex eis maximum animæ periculum creari, cum in ipsis infans, cum etiam in iis, qui eas impetrandas curant. Satis esset fructuum aliquam portionem infantibus dari ex beneficiis ex aliqua causa iusta, ut quia parentes eorum fuerint de republica Christiana optime meriti, aut fore creditur, ut sint Ecclesiæ Christi plurimum profuturi.

Nono queritur, Quandonam Episcopi concessu beneficia conferri queant Clericis nondum legitimam iuris ætatem habentibus? Respondeo, sola Romani Pontificis auctoritate Episcopatum conferri posse ante trigessimum annum. Item, ut testantur Abbas in cap. Præterea, de atate, &

qualitate, & Ioan. Andreas in cap. Indemnitatis, de elect. in sexto, solus Romanus Pontifex concedere potest, ut quis eligatur, & creetur Abbas ante vigesimum quintum annum. Imo Episcopus iure non potest concedere, ut quis promoveatur ad dignitatem aliquam, cui animarum cura subest, ante vigesimum quintum ætatis annum, quia hæc ætas requiritur ex Concilio Lateranensi sub Alexandro III. ut habetur in cap. Cum in cunctis, de electione, & ex Concilio Tridentino sess. 24. r. 12. de reformat. & Episcopus ius commune Concilii Generalis solvere nequit, nisi in casibus sibi permittis. At vero Episcopo permittitur, ut conferre queat dignitates, & personatus, quibus nulla cura animarum inest, his Clericis, qui vigesimum ætatis annum compleverint, c. 1. de atate, & qualitate, & ordine præficiendorum in 6.

Sed hoc olim iure communi locum habebat ex illo capite: at in Concilio Tridentino sess. 24. r. 12. de reformat. statutum est sic: Ad ceteras dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici aliquatenus idonei, & viginti duobus annis non minores adsciscantur: ac quia ius Concilii Generalis, ut diximus paulo ante, Episcopus solvere non potest: ideo nequit Episcopus concedere, ut quis promoveatur ad huiusmodi dignitates, si sit minor viginti duobus annis.

Si quaeras, An Episcopi auctoritate fieri queat, ut quis post septennium exactum, sed ante decimum quartum ætatis annum inceptum, habere possit beneficium simplex? Respondeo, id olim fieri potuisse iuxta multorum sententiam, qui ut supra dixi, iure communi putabant, posse aliquem post septennium ad ordines minores prouehi, & nemo olim ordinabatur sine beneficio, hoc est, qui non esset certæ alicui Ecclesiæ adscriptus. At hunc post Concilium Tridentinum, id Episcopus non potest, quoniam in Concilio prædicto sess. 23. c. 6. de reformat. statutum est: Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Episcopus vero hoc ius commune Concilii Generalis relaxare non potest.

Cæterum quaestio est dubia, & incertæ, An Episcopi concessu ex iure communi antiquo beneficium curæ animarum coniunctum concedere queat Clerico decimum quartum annum agenti? Archidiaconus, Ioannes Monachus, Innocentius, Hostiensis, ut ait Ioannes Andreas in c. 1. de atate, & qualitate, in 6. sensere id esse Episcopo communi iure permittum: Nam in capitulo, Præterea, de atate, & qualitate dicitur: Dispensatus tamen in minoribus ordinibus constituti consueverunt assumi, videlicet ad regimen Ecclesiæ animarum curam habentis: dum tamen tales sint, quod intra breue tempus possint in Presbyteros ordinari. Sic ibi. At constans est cæterorum omnium opinio, Geminianni, Franci, Ancharani, & Abbatis locis sup. cit. id Episcopo non licere facere: quoniam in c. Cum in cunctis, §. inferiora, de elect. Alex. III. in Conc. Lateranen. constituit in huiusmodi beneficiariis annum vigesimum quintum requiri, & teste Ioan. Andr. Bonifacius VIII. sententiam tulit: ut id Episcopo fas non esset: & mirari se aiebat, quod Episcopus Generalis Concilii Canonem relaxare possit.

Nec obstat quod in c. Præterea, citato dicitur: Clericos minoribus ordinibus initiatos, Episcopi concessu posse ad Ecclesiâ Parochialem promoveri: quoniam statim subiungitur: Dummodo tales sint, ut ad breue tempus presbyteri fieri queant. Porro quantum tempus illud esse debeat, ibi non exprimitur. Glossa interpretatur annum cum dimidio, quia intra id tempus potest Clericus minoribus Ordinibus præditus ad factos, & maiores prouehi. Hostiensis dicit esse id arbitrio iudicis relinquendum, quia intra annum & vnam Quadragesimam, quam solemnium ieiunio ante Pascha proxime colimus, potest creati sacerdotes. Sed in c. Licet, de elect. in sexto, declaratum est, quantum esse possit huiusmodi tempus. Est enim ibi definitum, ut qui ad Ecclesiâ Parochialem promotus fuerit, sacerdos fiat ad annum, ab eo tempore, quo beneficium possessionem adeptus est, computandum. Idem etiam iuris est de eo, de

quo est sermo in cap. de pro Clerico, de prab. in sexto, ubi Bonifacius VIII. constituit: Si Clericus minoribus Ordinibus initiatus à Romano Pontifice gratiam impetret, vt ei episcopus possit beneficium conferre, cui inest cura animarum, Pontificiam gratiam locum habere etiam si sacros Ordines nō suscepit, nec eorum vllam mentionem fecerit. Subiicit tamen hæc quæ sequuntur verba: *Oportebit tamen, vt ipsi ad ordines, quos requirunt collata eis beneficia, se faciant in proximo statutis à iure temporibus promoueri.* Sic ille, quod quidem intelligitur iuxta prædictum caput. Licet, dummodo videlicet in ea ætate sit Clericus, vt intra annum possit ad eum sacrum ordinem ascendere, quem beneficium ipsi collatum requirit. Eodem modo intelligitur id quod dicitur in cap. Si is, de institutio. in sexto, ubi Bonifacius VIII. sic definit: *Si Patronus Clericum nondum sacris ordinibus initiatum ad Parochialem Ecclesiam offerat, admittendum decernimus, dummodo alias sit idoneus, & intra tempus à iure statutum, ad ordines, quos ipsius Ecclesia cura postulat, possit promoueri.*

Querat aliquis, An si Clericus tantum minores Ordines adsecutus, vna cum aliis tanquam candidatus, Parochialem Ecclesiam petat, admitti queat: An vero eo ipso sit excludendus, quod nondum sacros ordines suscepit? Respondeo, distinguendo, aut est in ea ætate, vt intra annum presbyter fieri queat, & hic excludi iure non potest, si alioqui sit idoneus: aut intra annum in sacerdotem eligi nequit, & hic admitti non potest.

Querat deinde quis, Quid dicendum sit, de Titio Clerico, qui cum ad sacros ordines nondum esset euectus, Parochialem ab episcopo beneficium accepit, cum eam ætatem haberet, vt intra annū ad sacerdotium possit ascendere, nihilominus tamen episcopus intra annum proximum, ei sacerdotium denegauit, an amittat beneficium, & an peccauerit cum illud accepit? Respondeo, nec eum in susceptione beneficii peccasse, quoniam bona fide putauit intra anni spatium se ad sacerdotium ascensurum: nec beneficium amisisse, siquidem per episcopum, non per ipsum stetit; quominus intra id præfixitum tempus presbyter crearetur.

Obiicit, in Concilio Tridentino sess. 23. cap. 11. de reformat. statutum esse, ne Clerici minores nisi post annum à susceptione postremi gradus minorū ordinum ad sacros ordines promoueantur: ergo post Concilium Tridentinum Clerici minoribus ordinibus initiatus, ad annum integrum non potest sacerdotium capessere, nec proinde eligi ad Ecclesiam Parochialem? Respondeo, ibidem Concilium subiecit hæc verba: *Nisi necessitas, aut Ecclesie utilitas iudicio Episcopi aliud exposcit.* Ergo licet interstitia temporum Concilium seruati iusserit: iudicio tamen episcopi id liberum reliquit.

Decimo queritur, An aliquando Episcopi facultate possit Clericus ante legitimam ætatem ad Parochialem Ecclesiam, quæ curam animarum habet, eligi, etiam si intra annum presbyter fieri nullo modo possit, quia legitimam ætatem non habet? Respondeo, in cap. Cum ex eo, de elect. in sexto, Episcopo concedi, vt gratia studii literarii ad septennium duraturi, possit tempus vltra annum prorogare, ita vt Clericus ad beneficium Parochiale promotus, intra annum sacerdos fieri non cogatur: dummodo tamen (vt ibidem dicitur) intra annum proxime sequentem subdiaconus creetur, ne postquam in literarum studium Ecclesie fructus impenderit, ad nuptias transeat. Non tamen conceditur Episcopo, vt possit ad Ecclesiam Parochialem promouere Clericum eadem ætate, in qua intra annum presbyter fieri queat. In eo enim cap. Cum ex eo, solum conceditur Episcopo, vt possit tempus vltra annum differte, non tamen vt Clerico, qui ætatem non habet, in qua intra annū ad sacerdotium prouehi queat, Parochiale beneficium concedat. Porro, vt ibidem Glossa annotauit in verbo literarum, appellatione studii literarii, intelligitur quodlibet literarum studium, siue Grammaticæ, siue Dialecticæ, aut Philosophicæ. Iuris Canonici, vel Civilis, siue

Theologicæ. Rursus Clericus, cui hoc privilegium Episcopus concesserit, debet reuera, vt idem Caput insinuat, in literas operam conferre: alioqui turis non est. Præterea, elapsō illo septennio, vt habetur in eo c. Cum ex eo, intra annum octauum proxime sequentem oportet eum sacerdotem creati: alioqui ipso iure beneficium amittit: sicut etiam amittit, si intra primum annum à privilegio studii ad septennium duraturi, in subdiaconum non eligatur.

Vndecimo queritur, An si quis eam ætatem habens, quæ requiritur ad ordinem annexum Canonicatus, seu Portionis, quam obtinet, infra annum promotus non fuerit, penam aliquam incurrat? Respondeo in Concil. Trid. sess. 21. cap. 4. de reformat. statutum esse sic. *Quicumque in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, vel seculari diuinis mancipatus officii, in Subdiaconatus ordine saltē constitutus non sit, vocem in huiusmodi Ecclesiis in Capitulo non habeat, etiam hoc sibi ab alio libere fuerit concessum.* Er in Clem. Vt hi qui, de astate, & qualitat. illi, qui dignitates, personatus, officia, vel prebendas, quibus tertii ordines sunt annexi, nisi impedimento cessante, ad huiusmodi ordines se promoueri fecerint intra annum, ex eo tempore, donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant: & distributionem, quæ dantur in his, qui certis horis interfunt, dimidiam partem amittant. Renouata est hæc Clementina à Concilio Trident. sess. 22. cap. 4.

Duodecimo queritur, an si beneficium ante legitimam ætatem Clericus obtineat, impetratio sit ipso iure irrita, & inanis? Respondeo, ex communi omnium sententia eam irritam esse. Abbas in c. ex ratione, de astat. & quali. num. 4. Sed quid faciet is qui per ignorantiam beneficium accepit, ratus se legitimam ætatem habere? Respondeo, nullam fuisse ademptionem: ac proinde oportere, vt beneficium sibi conferendum denuo curet, cum ad legitimam ætatem peruenerit: sin minus, eo se debet abdicare. Fructus vero, quos ex beneficio percepit, aut bona fide consumpsit, aut mala, si mala, restituere debet: si bona, nihil, nisi id, in quo ditior est factus: si vero fructus adhuc extant, siue mala, siue bona fide percepit, restitui debent. Sic communis opinio.

Decimotertio queritur, An si quis ante legitimam ætatem, vel ante annos ad suscipiendum ordinem definitos, fuerit promotus ad ordinem, quem beneficium postulat, sit beneficii capax? Ratio dubitandi est, quia promotus est ad ordinem, & vere ordinem habet. c. vel non est corpus, de tempor. ordinat. ergo est beneficii capax. Respondeo, tum Glossa in cap. Et cui prouideri, de prab. in sexto, cum ad beneficium promoueri non posse, quia vsum, & functionem ordinis non habet, donec ad legitimam ætatem peruenerit: cap. Vel non est corpus, modo citato.

Item melioris conditionis non debet esse, qui deliquit, quam qui non deliquit. cap. Eum qui, de praben. in sexto, at deliquit, qui sine vlla iuris relaxatione debita sese intulit in ordines ante legitimam ætatem suscipiendos. capitulo 1. de Clerico per saluum promotus. Accedit, quod paria sunt non esse, & esse perperam, & quod lottini non possit effectum. l. Quoties ff. Qui satis dare cogam. ergo perinde est, esse ab ordine suspensum, quod est ordinem non habere. Neque enim inspicimus quod factum est perperam, sed id quod faciendum erat. cap. Cum causam, de elect. & cap. Legimus. dist. 93. Sic etiam Archidiaconus & alii in cap. Et cui, de praben. in sexto. cum Glossa senserunt.

Decimo quarto queritur, An iura certam aliquam ætatem in Cardinalibus postulent? Quidam affirmant iure communi requiri, vt is qui in Cardinalem eligitur, tricesimum annum excedat, quod quidem illi ex Concilio Basilien. sessio. 23. deducunt vel certe ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 1. de reformat. vbi dicitur: [Ea verò omnia & singula, quæ de Episcoporum proficiendorum vita, ætate, doctrina, & cæteris qualitatibus alias in eadem Synodo constituta sunt, decerni: eadem etiam in creatione sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinalium, etiam si Diaconi sint, exigenda. Alii vero in Cardinali Diaconi sunt, exigenda.] Alii vero in Cardinali Diacono solum annum 23. in-

ceptum; in Cardinali Presbytero, annum 25. in Cardinali Episcopo, trigefimum annum explem requirunt.

Decimoquinto queritur, An ius scriptum certam aetatem in Romano Pontifice creando requirat? Respondeo, iure scripto nullam esse praefinitam aetatem: ac ius naturale prohibet, vllum in totius Ecclesiae pastorem eligi, qui aetate, & iudicio maturo non sit; nec, vt Baldus monet cap. Licet. de elect. in 6. credendum est, adeo stolidos, inconsideratos, & temerarios Cardinales futuros, vt puerum, vel adolefcentulum sibi, & quod plus est, toti Ecclesiae praeficiant, quamuis rationis compotem. Nam etsi contra electionem Pontificis, a suffragiis duarum partium Cardinalium factam nihil opponi possit, quod iuris scripti sit: opponi tamen potest, quod ius naturale & diuini facti prohibet: vt si infans, vel amens, mutus, vel furdus, hermaphroditus, vel foemina in Romanum Pontificem eligatur.

CAP. VI.

Qua scientia, & literarum cognitio in singulis beneficiariis iure communi necessaria sit.

Primo queritur, in Episcopo, & caeteris eo superioribus, quamnam literarum Canones, & iura deponant? Episcopus debet habere notitiam veteris, & noui testamenti, & articulorum fidei explicite, vt videtur colligi ex c. qui Ecclesiastici. §. Ecce. d. 36. & cap. omnes fallentes. d. 38. Caeterum Concilium Tridentinum, sess. 22. cap. 2. De reformat. constituit, ne vllus in episcopum promoueat, nisi qui in vniuersitate studiorum Magister suo Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico merito sit creatus, aut publico alicuius Academia testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur: quod si regularis fuerit, a superioribus sua religionis similitudo fides habent. Sic ibi. Quares. An satis sit Doctorem esse, vel praedictum testimonium habere, quamuis reuera idonee literaturae non sit, vt impetratio, & adeptio eius dignitatis vim & locum habeat? Quaestio est generatim a multis agitata, An ii, qui ad gradus literarum honorificos promoti sunt, si tamen rudes & ignari literarum fuerint, gaudeant privilegio caeterorum doctorum? Ripa in l. Centurio. num. 17. ff. de vulg. ait, se respondisse, Doctorem quamuis ignatum torqueri iure non posse, ne Doctorem dignitatem contemnat. Sic etiam Boer. de auctor. mag. conf. 93. Butrius & Felinus, quos citat, ac sequitur Mandosius in regula 16. Cancellariae, quaest. 13. licet in eadem regula antiquus Glossae auctor oppositum tradat. ait enim; Leges & Canones aliquid statuentes de personis, imo etiam de locis, & rebus, intelligi debere de personis alioqui idoneis, habilibus, & aptis. vt gradatim. ff. de muneribus §. homo. l. 2. cum Glossa 1. C. De sacros. Eccles. Sed verior est prima sententia. Respondeo itaque, in foro Ecclesiae iudiciali, eam impetrationem dignitatis ratam esse, & firmam; iure tamen naturali, & diuino is qui impetrauit, eam sibi scientiam comparare debet, qua possit suam manus, & officium obire; aut saltem aliquem Vicarium sibi, & adiutorem ad seiscere, cuius opera, scientia, & consilio vtatur in Ecclesia administranda, alioqui profecto se le. hali peccato obstringere. Nec enim dignitatem deponere iure vlllo compellitur. Si etiam quis querat, An cum quis ad Doctorem, vel Licentiatum gradum contra Academiae ratam, vel consuetudines fuerit promotus, alioqui tamen satis literatus & doctus, valeat in eo episcopalis dignitatis adeptio? v. g. Doctorem, vel Licentiatum gradum Titius obtinuit falsis & corruptis testibus, probans se curriculum literarum absoluisse, vel certos annos in Academia audiuisse, vel singulis annis in Scholasticorum numerum relatum fuisse. Respondeo valere, si illa ad Doctorem, vel Licentiatum gradum promotio non fuit ipso iure irrita, & inanis: quamuis iudicis sententia rescindi potuerit: quoniam licet ad honorificum literarum gradum fuerit contra Academiae leges, vel consuetudines prouectus, promo-

tio tamen valet. Quod si Academiae legibus ipsa promotio fuerit ante vllam iudicis sententiam, vel declarationem in ipso foro conscientiae infirma & irrita, adeptio quoque Episcopatus inanis est. Porro iure quoque communi, vt etiam dixi, Episcopus nosse debet veteris, & nouum Testamentum, vt omni poscenti reddat rationem Christianae fidei, ac religionis. cap. Qui Episcopus, distin. 33. Debet item iuxta Innocentium, Hostiensem, Ioannem Andream, & Panormitanum in cap. cum cunctis, de elect. scire iura Canonica vt in causis recte iudicare possit.

Secundo queritur, Quam scientiam ius commune in caeteris beneficiariis postulet? Respondeo: quoniam ad omne beneficium, vt minimum prima Clericorum tonsura requiritur, & ad quaedam etiam aliquis ordo, vel ex minoribus, vel ex maioribus: consequens est, vt in singulis beneficiariis ex literatura necessaria sit, quam ordo beneficii annexus exposcit. Porro ex Concil. Trident. sess. 23. cap. 7. de reformat. is qui ad primam tonsuram promouendus est, scire debet rudimenta fidei: insuper legere, & scribere. Et quamuis Concilium non expressit in qua lingua: videtur tamen intellexisse linguam vulgarem, seu maternam: ita vt quisquis in sua lingua patria, & natua legere, & scribere norit, possit prima Clericorum tonsura donari. Sed cum singuli beneficiarii debeant diuini officii diurni nocturnique praedicti, cum ad aliquod beneficium promouetur, quodcumque sit illud, scire debeat Latinae legere, & intelligere, vt preces horarias quotidianas recitare possit. solum igitur ad primam tonsuram sufficit, si hic beneficiarius sciat legere, & scribere lingua vernacula, quamuis propter beneficium necesse sit, vt sciat legere, & intelligere Latine.

Ad minores ordines requiritur, vt qui promouendus est, intelligat linguam Latinam. Ita Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 11. & bonum a Parocho, & Magistro scholae, in qua educatur, testimonium habeat, bonum videlicet, de literis, & moribus. Ibi. cap. 5. Qui Subdiaconus, vel Diaconus est eligendus, scire debet ea, quae pertinent ad sui ordinis munus & officium obeundum, & qui probe versatus sit in minoribus, & de his bene instructus. Concilium Trident. eadem sessione, cap. 13. Qui est presbyter creandus, ex eodem Concilio, & sess. cap. 14. eum scire oportet, quae nosse omnibus necessarium est ad salutem, cum vis pariter, quae ad administrandum rite populo sacramenta pertinent. Praeterea. c. Quae ipsi dist. 38. dicitur: Sacerdotibus necessaria sunt ad discendam, Sacramentorum liber, Lectionarius, Antiphonarius, Baptisterium, Computus, Canones poenitentiales, Psalterium, Homilia per circulum anni in Dominicis diebus, & singulis festiuitatibus apta. Ex quibus omnibus si vnus defuerit, Sacerdotis nomen vix in eo constabit: quia valde periculosa Euangelica mina sunt, quibus dicitur: Si caecus caeco duxerit, ambo in foueam cadunt. Sic ibi. Haec igitur communi iure requiruntur in beneficiariis presbyteris, quibus parochialis Ecclesiae cura committitur.

Archidiaconi, Diaconi, Archipresbyteri, & caeteri Praepositi, dignitatem & personatum & curam animarum habentes, ex communi sententia Doctorum ante Concilium Tridentinum, scire iura, vel Canones debent, ad quorum praescriptum sententiam ferre, & iudicare eos oportet. Sic Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, & Abbas in cap. Cum in cunctis, de elect. Hoc tamen, vt recte idem Abbas annotauit, locum habet in iis Praepositis, qui ratione sui muneris & officii ius in foro dicunt: in iis enim, qui vsu & consuetudine recepta, nomine tenus Praepositi sunt (qualis, inquit, est Archidiaconus, Praepositus Senensis) tanta scientia necessaria non est: sed ita tantum requiritur quod sufficit ad officium suum praestandum, pro suae dignitatis & ordinis conditione. At vero post Concilium Tridentinum seruanda sunt, quae sequuntur. sess. 23. cap. 18. versiculo. De caetero, habetur: De caetero vero officia, & dignitates illa, quae Scholastica dicitur, non nisi doctores, vel Magistros, aut Licentiatos in sacra pagina, aut in iure